

Gundytojas žaltys

Pr 3:1. O žaltys (gyvatė) buvo sukesnis už visus kitus laukinius gyvulius, kuriuos VIEŠPATS Dievas buvo padaręs. Jis paklausė moterį: „Ar tikrai Dievas sakė: 'Nevalgykite nuo jokio medžio sode!'?“

Mus pasiekusioje senovės artimųjų rytų literatūroje gyvatė simbolizuoja mirtį (dėl nuodų) ir išmintį (dėl vokų neturinčių akių). Pradžios knygos pasakojimas liečia abu šiuos gyvatės aspektus: jos išmintis pasireiškia dialoge su Ieva, o jos ryšys su mirtimi – pirmųjų žmonių išvartyje iš rojus. Tame krašte gyvatė dažnai būdavo garbinimo objektu, simbolizuojančiu slaptas žinias, gyvybingumą, chaosą ir nemirtingumą net ir tada, kai nebuvo siejama su kokiu nors konkrečiu dievu. Šiuo gyvūnu pasinaudojo gundydamas žmogų šėtonas. Vieni komentatoriai mano, jog Dievo sukurtas angelas nupuolė pamatęs sukurtą žmogų iš pavydo jam:

Bet per velnio pavydą mirtis atėjo į pasaulį, ir jo bičiuliai draugėje tai patiria. (Išm 2:24)

Tačiau yra komentatorių, kurie aiškina, jog tai atsitiko dar iki žmogaus atsiradimo, kai šis angelas pasikėlė į puikybę, kai jis pradėjo savimi puikuotis ir atsisakė mylėti savo Kūrėją:

Tai nupuolei iš dangaus, Aušrini, aušros sūnau! Kaip tave sukniubdė ant žemės, – tave, kuris išguldei tautas! Kadaisė manei savo širdyje: „Užlipsiu į dangų, viršum Dievo žvaigždžių iškelsiu savo sostą. Atsisėsiu ant kalno, kur renkasi dievai, pačiuose Šiaurės pakraščiuose. Užlipsiu ant aukščiausių debesų, – prilygsiu Aukščiausiajam!“ (Iz 14:12-14)

Jūsų tėvas – velnias, ir jūs pasišovė tenkinti jo užgaidas. Jis nuo pat pradžios buvo galvažudys ir niekuomet nesilaikė tiesos, – jame ir nėra buvę tiesos. Skleisdamas melą, jis kalba, kas jam sava, nes jis melagis ir melo tėvas. (Jn 8:44)

Kas daro nuodėmę, tas iš velnio, nes velnias visas nuodėmėse nuo pat pradžios. (1 Jn 3:8) Taip buvo išmestas didysis slibinas, senoji gyvatė, vadinamas Velniu ir Šėtonu, kuris suvedžiodavo visą pasaulį. Jis buvo išmestas žemėn, ir kartu su juo buvo išmesti jo angelai. Aš girdėjau danguje galingą balsą, sakantį: „Dabar atėjo mūsų Dievo išganymas, galybė, karalystė ir jo Mesijo valdžia, nes išmestas mūsų brolių kaltintojas, skundęs juos mūsų Dievui dieną ir naktį. (Apr 12:9-10)

Šėtono pavydo priežastimi buvo rojuje apgyvendinto žmogaus grožis ir jo išrinkta padėtis, suteikianti jam laimingą amžinybę. Pats šėtonas jau buvo praradęs dovanai iš Dievo gautą grožį, aukštesnę prigimtį, nupuolęs į šventumo stokojančią būseną.

Gyvatė yra gudrus ir natūraliai tobulas gyvūnas. Šėtonas renkasi tokį, kad būtų lengviau pridengti melą.

Stebina gyvatės gebėjimas kalbėti. Kai kurie komentatoriai mano, jog gyvūnai rojuje kalbėjo. Bet dauguma jų sutinka, kad per gyvatę kalbėjo pats šėtonas, tuo norėdamas nustebinti Ievą ir atkreipti jos dėmesį į tai, ką jis jai ruošėsi sakyti. Ievos nebuvo, kuomet Adomas tyrė gyvūnų prigimtį ir davė jiems vardus, o tai reiškia, kad ji nepažinojo gyvūnų prigimtinių galių. Todėl žmona natūraliai yra paskirta būti priklausoma nuo vyro, mat ji yra silnesnė, kuomet yra ne šalia jo:

Aš neleidžiu, kad moteris mokytų nei kad vadovautų vyrui, – ji tesilaiko tyliai. Juk pirmas buvo sukurtas Adomas, o paskui – Ieva. (1 Tim 2:12-13)

Kai šėtono gudrybė išsiaiškinta, nebeatrodo, kad Ieva galėjo lengvai pastebėti gyvatės nenatūralų elgesį ir išvengti lemtingos klaidos. Ieva gal ir buvo nustebinta jos kalbėjimo, tačiau reikia įvertinti ir tai, jog iki pirmos nuodėmės Adomas ir Ieva nebuvo patyrę apgaulės ir baimės,

nes blogis atėjo tik per nuodėmę. Todėl Ievos galvoje galėjo kilti mintis, jog gyvatės neįprasta būseną yra dėl uždraustame vaisiujė esančios slėpingos galios.

Kai kurie komentatoriai mano, jog kai matomas pasaulis dar buvo švarus, skaidrus, ir lengvai persmelkiamas, galėjo būti, kad nematomos būtybės susiformuodavo sau medžiaginių gyvūnų pavidalą, kad galėtų bendrauti su žmogumi, matomo pasaulio gyventoju.

Suktas žaltys kreipiasi į moterį, kaip į silpnesnės lyties žmogų, per kurį yra lengviau pasiekti savo tikslą.

Be to, Adomas nesidavė suvedžiojamas, o moteris buvo apgauta ir nupuolė. (1 Tim 2:14)

O ir jūs, vyrai, supratingai gyvendami su moterimis, atsižvelkite, kad jos priklauso silpnesnei lyčiai, pagerbkite jas, kaip turinčias kartu su jumis paveldėti gyvenimo malonę; tada jūsų maldos nebus trukdomos. (1 Pt 3:7)

Tikėtina, jog moteris ne pati asmeniškai girdėjo Dievo įsakymą, o išgirdo apie jį iš vyro ir todėl jį menčiau žinojo. Mat kai Dievas davė šį įsakymą, Ievos dar nebuvo.

Gundytojas tyčia išdidina įsakymo sunkumą: „Ar tikrai Dievas sakė: „Nevalgykite nuo jokio medžio sode!“? Žmogui juk buvo leista leista valgyti vaisius nuo visų medžių, išskyrus vieną:

Ir įsakė žmogui VIEŠPATS Dievas, tardamas: „Nuo visų sodo medžių tau leista valgyti, bet nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti, nes kai tik nuo jo užvalgysi, turėsi mirtį“. (Pr 2:16-17)

Šėtonas tokią taktiką pasitelkia tam, kad suklaidintų moterį ir nuteiktų ją prieš įsakymą ir prieš jo Autorių. Jau pirmuosiuose žodžiuose gundytojas pasitelkia melą: „Ar tikrai Dievas sakė: „Nevalgykite nuo jokio medžio sode!“? Tokiu būdu, melą sakant galima įtarti Adomą, o ne Dievą, kas, matyti, geriau tinka gundytojo klastai. Kalbėdamas tiesiogiai prieš Dievo Žodį, jis galėjo Ievą išgąsdinti. Užduodamas Ievai tokį klausimą Šėtonas priverčia ją suabejoti, ar ji iš vyro tikrai girdėjo Dievo žodį, ar ne iš prietaringumo ji susilaiko nevalgydama vaisiaus nuo gero ir pikto pažinimo medžio.

Pr 3:2-3. Moteris atsakė žalčiui: „Vaisius sodo medžių mes galime valgyti. Tik apie vaisių medžio sodo viduryje Dievas sakė: 'Jūs nuo jo nevalgysite nei jo liesite, kad nemirtumėte!'“

Ievos atsakyme pastebima nepakankamai tiksliai Dievo duoto įsakymo formuluotė.

Ir įsakė žmogui VIEŠPATS Dievas, tardamas: „Nuo visų sodo medžių tau leista valgyti, bet nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti, nes kai tik nuo jo užvalgysi, turėsi mirtį“. (Pr 2:16-17)

Ievos formuluotėje pridėta „jūs jo neliesite“.

Atsitiktinį ir išorinį įstatymo laikymosi motyvą Ieva laiko svarbiausiu ir net vieninteliu. Mintis apie įstatymo griežtumą ir mirties baimę pradeda joje temdyti tyrą meilę Dievui – įstatymo davėjui.

Pr 3:4. Bet žaltys tarė moteriai: „Jūs tikrai nemirsite!

Matydamas, kad Ieva laikosi įstatymo ne iš meilės Dievui, o iš baimės mirti, šėtonas jai sako gryną melą: „Jūs tikrai nemirsite!“

Pr 3:5. Ne! Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir jūs būsite kaip Dievas, kuris žino, kas gera ir kas pikta“.

Matydamas, kad Ieva nesipriešina naujam, akivaizdžiam melui, šėtonas griebiasi grubaus melo Dievo atžvilgiu, klabėdamas apie jį kai apie pavydų ir suką pirmųjų žmonių tironą, besinaudojantį jų naiviu pasitikėjimu tam, kad viešpatautų jų atžvilgiu.

Akių atsivėrimas – įprastas biblinis terminas, naudojamas kalbant apie žmogaus protinių galių ir dorovinio jautrumo išvystymą:

Tuomet Dievas atvėrė jai akis, ir ji pamatė vandens šaltinį. Nuėjusi prisėmė vandenmaišį vandens ir pagirdė berniuką. (Pr 21:19)

Tada Eliša meldėsi, tardamas: „O Viešpatie, atmerk jam akis, kad pamatyti!“ VIEŠPATS atmerkė tarnui akis, ir jis matė, kad kalvos visur aplink Elišą buvo pilnos raitelių ir ugninių vežimų. Aramėjams lipant nuo kalvų prieš jį, Eliša meldėsi VIEŠPAČIUI, tardamas: „Maldauju, ištik šiuos žmones apakinančia šviesa“. Ir VIEŠPATS ištiko juos apakinančia šviesa, kaip Eliša buvo prašęs. Eliša jiems tarė: „Čia nei kelias tas, nei miestas tas. Eikite paskui mane, aš nuvesiu jus pas vyrą, kurio ieškote“. Ir jis vedė juos į Samariją. Vos jiems įėjus į Samariją, Eliša tarė: „O VIEŠPATIE, atmerk akis šiems vyrams, kad jie matytų“. VIEŠPATS atmerkė jiems akis, ir jie pamatė, kad yra atsidūrę Samarijos viduje. (2 Kar 6:17-20)

Aš tavo gelbėsiu nuo tautiečių ir pagonių, pas kuriuos tave siunčiu, kad atvertum jų akis ir jie iš tamsybių gręžtusi į šviesą, nuo šėtono galybės – į Dievą ir, tikėdami mane, gautų nuodėmių atleidimą bei dalį su pašventintaisiais'. (Apd 26:17-18)

„Jūs būsite kaip Dievas“ žydų tekste išreikšta terminu – Elohim, kuris yra vienas iš Dievo vardų. Filologine prasme tai yra daugiskaitinė forma ir reiškia „galybės“, „valdžios“. Kituose vertimuose vietoje žodžio „Dievas“ yra rašoma „dievai“. Tačiau teisingiau būtų išlaikyti įprastai Biblijoje naudojamą „Dievas“. Mat pirmieji žmonės dar nežinojo kitų dievų, tik vienintelį tikrąjį Dievą. Be to, tik taip verčiant išlaikoma priešara tarp žmonių ir Dievo. Užuominą apie įžulų norą prilygti Dievui pažinime mums pateikia kai kurios kitos Švento Rašto vietos.

Kadaise manei savo širdyje: „Užlipsiu į dangų, viršum Dievo žvaigždžių iškelsiu savo sostą. Atsisėsiu ant kalno, kur renkasi dievai, pačiuose Šiaurės pakraščiuose. Užlipsiu ant aukščiausių debesų, – prilygsiu Aukščiausiajam!“ (Iz 14:12-14)

Beje, šėtonas meluoja, kai sako Ievai, jog „jūs būsite kaip Dievas, kuris žino, kas gera ir kas pikta“. Mat žodis „žinoti“ Biblijoje reiškia „būti patirties dalininku“:

O tu, mano sūnau Saliamonai, pažink savo tėvo Dievą ir tarnauk jam visa širdimi ir visa gyvastimi, nes VIEŠPATS tiria kiekvieną širdį ir supranta kiekvieną norą bei mintį. (1 Kr 28:9)

Dievui jie sako: „Atstok nuo mūsų! Mes nenorime tavo kelių pažinti“. (Job 28:14)

Taigi, Dievas, šia prasme, nežino pikta (blogio), nes Dievas ir blogis yra nesuderinami. Gyvatės žodžiai liudija apie tai, jog jis pats „nežino“ Dievo ir nėra jo gyvenimo dalininkas.

Pirmųjų žmonių puolimas

Pr 3:6. Kai moteris pamatė, kad tas medis buvo geras maistui, kad jis buvo žavus akims ir kad tas medis žadėjo duoti išminties, ji skynėsi jo vaisiaus ir valgė, davė jo ir savo vyrui, buvusiam su ja, ir jis valgė.

Kai šėtonui pavyko ne tik sunaikinti Ievoje mirties baime, bet ir pažadinti joje garbėtroškišką troškimą pažinimu ir galia prilygti Dievui, tai jos sieloje, griežtai tariant, jau įvyko mentalinio nuopuolio procesas. Teliko tik tai, kad šis nuodėmingas nusiteikimas pasireikštų išorėje nusikalstamu veiksniu. Į pagalbą gundytojas pasitelkė uždrausto medžio betarpiškai daromą įspūdį, jaudinantį visus jos pojūčius ir jausmus. Ievos nuopuolio akte stebimi visi trys svarbiausi nuodėmės tipai, kuriuos įvardina Apaštalas Jonas:

Nes visa, kas pasaulyje, tai kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė. (1 Jn 2:16). Apgauta gundančios Šėtono kalbos ir apakinta medžio sukkelto jausminio išpūdžio, Ieva skina uždraustą vaisių ir jį valgo.

Bet aš bijau, kad kaip žaltys savo gudrumu suvedžiojo Ievą, taip ir jūsų minčių kad nesugadintų ir neatitrauktų nuo tyro atsidavimo Kristui. (2 Kor 11:3)

Pati puolusi, ji skuba ir vyrą skatinti daryti tą patį veiksma, siekia to, daugelio komentatorių požiūriu, be ypatingo pikto ketinimo, nes nuodėmės nuodai dar nespėjo išiskverbti į jos sielą ir užnuodyti sąžinės ramybę.

Jeigu Ievos kaltę švelnino tai, kad jos prigimtis palyginti buvo silpnesnė, jos padidintas, formalus ir grynai išoriškas išsivaizdavimas apie įsakymą, ją betarpiškai veikęs medžio daromas jausminis išpūdis. Tuo tarpu Adomas, gavęs įsakymą iš paties Dievo ir patyręs tiek jam parodytos Dievo meilės, neturėjo jokių kaltę švelninančių aplinkybių, todėl jo nuodėmė yra grynai dvasinis nusikaltimas ir yra sunkesnis už Ievos nuodėmę.:

Todėl kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį, o per nuodėmę mirtis, taip mirtis prasiskverbė į visus žmones, nes visi nusidėjo. (Rom 5:12)

Vis dėlto nuo Adomo iki Mozės mirtis valdė netuos, kurie nebuvo padarę nuodėmių, panašių į nusikaltimą Adomo, kuris buvo Būsimojo provaizdis. (Rom 5:14)

Kaip per žmogų atsirado mirtis, taip per žmogų ir mirusiųjų prisikėlimas. Kaip Adome visi miršta, taip Kristuje visi bus atgaivinti. (1 Kor 15:21-22)

Stojimas Dievo akivaizdon

Pr 3:7. Tuomet abiejų akys atsivėrė ir jiedu suprato esą nuogi. Jie susiuvo figmedžio lapus ir pasidarė sau juosmens aprišalus.

Gundytojo žodžiai išsipildė, tačiau vietoje pasitenkinimo jausmo nuopuolis lėmė neramumą ir kančią.

Kiek anksčiau nuogumas reiškė vaikišką nekaltumą ir pirmųjų žmonių skaistumą (Pr 2:25), tiek dabar kankinantis jo jautimas tapo grubaus jausmingumo ir nuodėmės ženklu:

Taigi tegu nebeviešpatauja jūsų mirtingame kūne nuodėmė, kad vėl nepasiduotumėte jo geismams. Ir neduokite nuodėmei savo kūno narių kaip nedorybės ginklų, bet paveskite Dievui save kaip iš mirusiųjų atgijusius ir savo narius – kaip teismo ginklus. Jumyse neturi viešpatauti nuodėmė: jūs ne įstatymo, bet malonės galioje. (Rom 6:12-14)

Šitaip, mano broliai, ir jūs esate per Kristaus kūną mirę įstatymui, kad priklausytumėte kitam – prikeltajam iš numirusių – ir kad mes visi duotume vaisių Dievui. (Rom 7:4)

Bet, pagavusi proga, nuodėmė per įsakymus pažadino manyje visokius geismus, o be įstatymo nuodėmė negyva. (Rom 7:8)

Numarinkite, kas jūsų nariuose žemiška: ištvirkavimą, netyrumą, astringumą, pikta pageidimą, taip pat ir godumą, kuris yra stabmeldystė. (Kol 3:5)

Išorinės akys atsimerkė po to, kai užsimerkė dvasinės. (Origenas)

Figmedžio lapai buvo pirmas žmonių drabužis. Tai liudija ir universali senovės tradicija, žmonijos kultūros istorija.

Pr 3:8. Išgirdę garsą VIEŠPATIES Dievo, vaikščiojančio sode pavakario vėjeliui dvelkiant, žmogus ir jo žmona pasislėpė nuo VIEŠPATIES Dievo veido tarp sodo medžių.

Akivaizdu, jog čia kalba eina apie Dievo ir pirmųjų žmonių santykius. Žmogus Dievo artumą galėjo patirti savo kūno pojūčiais, apie tai kalba tolimesnis kontekstas. Tą patvirtina ir kitos Švento Rašto vietos.

Visada būsiu arti jūsų: aš būsiu jūsų Dievas, ir jūs būsite mano tauta. (Kun 26:12)

„Kadangi VIEŠPATS, tavo Dievas, žygiuoja drauge tavo stovykloje tavęs išgelbėti ir tau atiduoti tavo priešų, todėl tavo stovykla turi būti šventa. Tenemato jis nieko nepadoraus tarp jūsų ir tenenusigręžia nuo tavęs“. (Išt 23:15)

„Kai išgirsi žygio šlamesį balzamo medžių viršūnėse, tada pradėk puolimą, nes VIEŠPATS eis pirma tavęs filistinų kariuomenės pulti“. (2 Sam 5:24)

Mozė pakėlė savo lazda dangaus link, ir VIEŠPATS pasiuntė perkūniją ir krušą, žemėn liejosi ugnis. VIEŠPATS lijo ledų krušą ant Egipto žemės. (Iš 9:23)

Tada trenkia riaumojantis garsas, – Dievas griaudžia savo didingu balsu. Savo žaibų jis nesulaiko, kol nenutyla jo balsas. Dievas nuostabiai griaudžia savo balsu, daro nuostabius darbus, kurių suvokti negalime. (Job 37:4-5)

VIEŠPATIES balsas virš vandens, – didybės Dievas griaudžia, VIEŠPATS virš vandenyno. (Ps 29:3)

Viešpats pasirodo pavakario vėjeliui dvelkiant. Vieni komentatoriai mano, jog tai Viešpaties pasirodymo laikas, kiti mano, jog šie žodžiai byloja apie Dievo pasiruošimą atleisti mūsų protėviams nuodėmes jiems nuoširdžiai dėl jų gailintis.

Baimė puolusių ir ligotos sąžinės žmonių, praradusių savo nekaltumą ir skaistumą, tiek aptemdė jų protinius sugebėjimus, jog jie sumanė pasislėpti nuo Visuresančio, bergždžiai ieškojo savo naiviam apakime slėptuvės nuo jo žvilgsnio po rojaus medžių lapais:

Nors jie slėptųsi ant Karmelio viršūnės, ten juos surasiu ir paimsiu. Nors jie slėptųsi nuo mano akių jūros dugne, ten paliepsiu slibinui, kad jiems įgeltų. (Am 9:3)

Aš nubausiu jus pagal jūsų darbus! – tai VIEŠPATIES žodis. Jo miške užkursiu ugnį, kuri suris viską, kas tik yra aplinkui. (Jer 21:14)

Pr 3:9. Bet VIEŠPATS Dievas pašaukė žmogų ir paklausė: „Kur tu esi?“

Šiame klausime girdisi ne Dievo nežinojimas, o tik kvietimas dieviškos meilės, nukreiptos į nusidėjelį jo atgailavimui. Dievas klausia Adomo, ne kokioje vietoje jis yra, o kokioje būsenoje anas yra atsidūręs.

Pr 3:10. Jis atsiliepė: „Išgirdau tavo garsą sode ir nusigandau, nes buvau nuogas, todėl pasislėpiau“.

Vietoje gailėjimosi dėl padarytų nuodėmių, Adomas griebiasi melagingų atsiprašymų – savęs teisinimo, kas, be abejo, tik padidina jo kaltės sunkumą.

Pr 3:11. Dievas jo klausė: „Kas gi tau pasakė, kad tu nuogas? Ar valgei vaisių nuo medžio, kurio vaisių buvau tau įsakęs nevalgyti?“

Dievo gailėstingumas neapsakomas: Dievas pats įvardina žmogaus nuodėmes. Pastarajam belieka tik iš savo širdies gelmių sušukti: „Tėve, nusidėjau dangui ir tau. Nebesu vertas vadintis tavo sūnumi“ (Lk 15:21). Tačiau žmogus, veikiamas nuodėmės, pasirodė esantis nepajėgus tokia betarpiška atgaila pakilti iš savo nuopuolio žemumų.

Pr 3:12. Žmogus atsakė: „Moteris, kurią tu man davei būti su manimi, man davė vaisių nuo to medžio, aš ir valgiau“.

Vietoje nuoširdaus gailėjimosi Adomas ima save teisinti, drįsta netgi įžūliai kaltinti patį Dievą už tai, ką jis jam buvo dovanojęs, ką anksčiau vertino kaip jam duotą gerį:

VIEŠPATS Dievas tarė: „Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką“. (Pr 2:18)

O žmogus ištarė: „Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno. Ši bus vadinama Moterimi, nes iš jos Vyro ji buvo paimta“. (Pr 2:23)

Pr 3:13. VIEŠPATS Dievas kreipėsi į moterį: „Kodėl tu taip padarei?“ Moteris atsakė: „Žaltys mane apgavo, aš ir valgiau“.

Moters atsakyme nėra neigiamas įstatymo pažeidimo faktas, bet lygiai taip pat atsakomybė už jį perkeliama ant kito. Puolusių protėvių savęs teisinimas – labai charakteringas visų užkietėjusių nusidėjėlių bruožas, liudijantis apie jų dorovinį surambėjimą:

Bet aš bijau, kad kaip žaltys savo gudrumu suvedžiojo Ievą, taip ir jūsų minčių kad nesugadintų ir neatitrauktų nuo tyro atsidavimo Kristui. (2 Kor 11:3)

Be to, Adomas nesidavė suvedžiojamas, o moteris buvo apgauta ir nupuolė. (1 Tim 2:14)

Žalčio prakeikimas

Pr 3:14. VIEŠPATS Dievas tarė žalčiui: „Kadangi tu taip padarei, esi prakeiktas tarp visų gyvulių ir tarp visų žvėrių. Ant pilvo šliaužiosi ir dulkes ėsi visas savo gyvenimo dienas.

Žaltyje – gundytojuje susijungė dvi atskiros būtybės – piktoji dvasia ir natūralus žaltys, todėl visa tai liečia juos abu: žaltį, kaip matomam ginklui – tiesiogiai ir betarpiškai, o šėtonui, kaip nematomam veikėjui - netiesiogiai ir analogijos keliu. Beje, natūralaus žalčio prakeikimas, didesnis negu kitų kūrinių.

Žaltys nepasikeitė po prakeikimo – jis ir anksčiau šliaužiojo žeme. Tai jo prigimtinė savybė ir anksčiau ji nieko ypatingo nereiškė. Tačiau po dalyvavimo gundyme ji tampa pažeminimo ir pasibjaurėjimo simboliu:

Alins badas, niokos karštligė ir nuožmus maras. Paleisiu tarp jų žvėris su iltimis ir nuodingus dulkių šliaužus. (Įst 32:24)

Jos laižys dulkes kaip žaltys, lyg žemės ropliai; jos išeis baimingai iš savo tvirtovių, nuo klaiko gręšis į VIEŠPATĮ, mūsų Dievą, ir patirs tavo baimę. (Mch 7:17)

Mesijo pažadas

Pr 3:15. Aš sukelsiu priešišumą tarp tavęs ir moters, tarp tavo palikuonių ir jos palikuonių; jis kirs tau per galvą, o tu kirsi jam į kulną“.

Šiuse žodžiuose išreikšta pranašystė, kuri pildosi per visą pasaulio istoriją. Čia įvardinta gili, vidinė opozicija, kuri egzistuoja tarp gėrio ir blogio, šviesos ir tamsos:

Teismo nuosprendis yra toksai: atėjo šviesa į pasaulį, bet žmonės labiau mylėjo tamsą nei šviesą, nes jų darbai buvo pikti. Kiekvienas nedorėlis neapkenčia šviesos ir neina į šviesą, kad jo darbai aikštėn neišeitų. (Jn 3:19-20)

Pasaulis negali jūsų nekęsti, o manęs jis nekenčia, nes aš liudiju, kad jo darbai pikti. (Jn 7:7)

Nemylėkite pasaulio nei to, kas yra pasaulyje. Jei kas myli pasaulį, nėra jame Tėvo meilės. (1 Jn 2:15)

Šis prieštaravimas atsispindi net aukščiausių dvasių sferoje:

Ir užvirė danguje kova. Mykolas ir jo angelai kovojo su slibinu. Ir kovėsi slibinas ir jo angelai, bet jie pralaimėjo, ir nebeliko jiems vietos danguje. Taip buvo išmestas didysis slibinas, senoji gyvatė, vadinamas Velniu ir Šėtonu, kuris suvedžiodavo visą pasaulį. Jis buvo išmestas žemėn, ir kartu su juo buvo išmesti jo angelai. (Apr 12:7-9)

Pirmoji moteris pirma pateko į šėtono pinkles, tačiau ji, jau gyvendama ne rojuje, savo atgaila pirmoji supurtys jo valdžią jos atžvilgiu.

Daugelis Bažnyčios tėvų šią eilutę sieja ne tiek su Ieva, kiek su ta didžia moterimi, kuri labiau už kitas moteris, įkūnijo savyje ‚priešiškumą‘ šėtono karalystei, pasitarnaudama įsikūnijimo slėpiniui:

Slibinas, pamatęs, kad yra nutrenktas žemėn, puolė persekioti moterį, kuri buvo pagimdžiusi berniuką. (Apr 12:13)

Ir įnirto slibinas prieš moterį, ir metėsi kautis su kitais jos palikuonimis, kurie laikosi Dievo įsakymų ir saugo Jėzaus liudijimą. (Apr 12:17)

Bet, atėjus laiko pilnatvei, Dievas atsiuntė savo Sūnų, gimusį iš moters, pavaldų įstatymui. (Gal 4:4)

Todėl pats Viešpats duos jums ženklą: Štai ta mergelė laukiasi, – ji pagimdys sūnų ir pavadins jį Emanuelio vardu. (Iz 7:14)

Jiems tenai esant, prisiartino metas gimdyti, ir ji pagimdė savo pirmgimį sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė ėdžiose, nes jiems nebuvo vietos užeigoje. (Lk 2:6-7)

Vietoje pragaištingos moters ir šėtono draugystės, tarp jų sukeliamas išgelbstintis priešiškas. Kadangi pirmojo Adomo žmona buvo nuopuolio priežastimi, todėl motina antrojo Adomo buvo išgelbėjimo įrankis.

Žalčio gundytojo palikuonys yra tie žmonės, kurie gyvena pagal šėtono dvasią:

Pamatęs daug fariziejų ir sadukiejų, einančių krikštytis, Jonas juos barė: „Angių išperos, kas jus pamokė bėgti nuo besiartinančios rūstybės?“ (Mt 3:7)

Angių išperos, kaip jūs galite kalbėti gera, būdami blogi?! Juk burna kalba tai, ko pertekusi širdis. (Mt 12:34)

Šėtono dvasioje gyvenantys žmonės dar vadinami raugėmis, pražūties vaikais:

„Gyvatės! Angių išperos! Kaip jūs ištrūksite nuo pasmerkimo į pragarą?!“ (Mt 23:33)

Dirva – tai pasaulis. Gera sėkla – karalystės vaikai, o raugės – piktojo vaikai. Jas pasėjęs priešas – velnias. Pjūtis – tai pasaulio pabaiga, o pjovėjai – angelai. Taigi kaip surenkamos ir sudeginamos raugės, taip bus ir pasaulio pabaigoje. (Mt 13:38-40)

Jūsų tėvas – velnias, ir jūs pasišovę tenkinti jo užgaidas. Jis nuo pat pradžios buvo galvažudys ir niekuomet nesilaikė tiesos, – jame ir nėra buvę tiesos. Skleisdamas melą, jis kalba, kas jam sava, nes jis melagis ir melo tėvas. (Jn 8:44)

Tada Saulius, kitaip vadinamas Pauliumi, Šventosios Dvasios kupinas, įdėmiai pažvelgė į jį (burtininką Elimą) ir prabilo: „Ak tu, velnio vaike! Tu, visokių klastų bei suktybių pilnas teisingumo priešė! Ar dar nesiliausi kraipęs tiesių Viešpaties kelių?“

Tarp visų šėtono vaikų Šventas Raštas ypatingai išskiria vieną didįjį prieštarautoją, nedorybės žmogų, pražūties sūnų:

Tegul niekas jūsų neapgauna kuriuo nors būdu! Pirmiau turi ateiti atkritimas ir apsireikšti nedorybės žmogus, pražūties sūnus, prieštarautojas, kuris sukyla prieš visa, kas dieviška ir šventa, ir pats sėdasi Dievo šventovėje, dėdamasis Dievu. (1Tes2:3-4)

Lygiagrečiai yra komentuojami ir moters palikuonys: jais laikomi visa žmonių giminė. Tačiau atsižvelgiant į kontekstą, tokiais laikomi dori žmonijos atstovai, energingai kovojantys

prieš siaučiantį žemėje blogį. Iš šių tarpo išskiriamas vienas didis palikuonis, kuris nugalė antikristą:

Bet, atėjus laiko pilnatvei, Dievas atsiuntė savo Sūnų, gimusį iš moters, pavaldų įstatymui, kad atpirktų esančius įstatymo valdžioje ir kad mes įgytume įvaikystę. (Gal 4:4-5)

Kova tarp gėrio ir blogio baigsis tuomet, kai didis palikuonis stos į kovą su antikristu ir smogs jam į galvą:

Tada tai pasirodys Nedorėlis, kurį Viešpats Jėzus *sunaikins savo burnos kvėpimu* ir sutriuškins savo didingu atėjimu. (2 Tes 2:8)

Ši žinia džiugina mus. Tačiau šis pažadas dar labiau džiugino puolusius protėvius, išgirdusius jį iš paties Dievo lūpų. Todėl šis pažadas vadinamas pirmąja gerąja naujiena, “pirmąja Evangelija”.

Pirmųjų žmonių bausmė

Pr 3:16. O moteriai jis tarė: „Aš padauginsiu tavo skausmus ir nėštumą, – skausme gimdysi vaikus, – bet aistringai geisi savo vyro, ir jis bus tavo galva“.

Gimdymo kančios nėra Dievo siūsta bausmė moteriai, jos yra tik pasėkmė žmogaus nuopuolio, dėl kurio jo kūno galios susilpnėja, sutrinka dvasinių ir fizinių galių balansas.

Moters padėties targizmas pasireiškia tuo, kad ji ne tik kad nevens gimdymo kančias iššaukiančio santuokinio bendravimo su vyru, bet dar stipriau, negu iki to, ims jo siekti.

Anksčiau moteriai Dievas buvo suteikęs vyro padėjęjos statusą, dariusią ją priklausomą nuo vyro. Kadangi pirmoji moteris parodė, jog nesugeba naudotis laisve, Dievas specialiu įstatymu įpareigoja moterį pasiduoti vyro kontrolei. Tą gerai iliustruoja visa ikirikščioniška pasaulio istorija, ypatingai senovės rytų kraštuose, kuriuose moters padėtis buvo vergiška. Tik krikščionybėje – atpirkimo religijoje – moteriai vėl sugražinamas prarastos nuopuolio metu jos teisės:

Nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje! (Gal 3:28)

Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save. (Ef 5:25)

Pr 3:17. O žmogui jis tarė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: 'Nuo jo nevalgysi!' – tebūna už tai pasmerkta žemė, – triūsu maitinsies iš jos visas savo gyvenimo dienas.

Adomui nuosprendis pareiškiamas paaiškinant jo kaltę – vietoje to, kad padėtų Ievai aiškiau suvokti situaciją, jis pasidavė jos gundančiai įtakai.

Šiuose žodžiuose išreikšta Biblinė mintis apie glaudų ryšį tarp žmogaus ir gamtos gyvenimo. Dėl žmogaus nuodėmingo elgesio žemės galios menkėja, todėl žmogui reikia dėl valgio sunkiai dirbti jėgas sekinantį darbą:

Žemė suteršta jos gyventojų, nes jie nesilaikė įstatymų, pažeidė įstatus, sulaužė amžinąją Sandorą. Dėl to ryja žemę prakeiksmas, jos gyventojai kenčia bausmę už savo kaltes. Dėl to jie bėga iš baimės, – gyvų žmonių liks tik nedaugelis. (Iz24:5-6)

Ne! Iš tikrųjų žmogus gimsta vargti, lygiai kaip žiežirbos spragsėti. (Job 5:7)

Rūkų rūkas! – sakė Koheletas. – Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas! Kokia nauda žmogui iš viso jo sunkaus triūso, kuriuo jis triūsia po saule? (Koh 1:2-3)

Juk visos jo dienos yra kupinos skausmo ir jo užsiėmimas – apmaudas; net naktį jo širdis neturi ramybės. Ir tai yra rūkas! (Koh 2:23)

Mat kūrinija buvo pajungta tuštybei, – ne savo noru, bet pavergėjo valia, – su viltimi, kad ir pati kūrinija bus išvaduota iš pragaišties vergovės ir įgis Dievo vaikų garbės laisvę. (Rom 8:20-21)

Pr 3:18-19. Erškėčius ir usnis tau ji želdins, maitinsies laukų augalais. Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk tu dulkę esi ir į dulkę sugrįši!

Dėl žmonių nuodėmės visa žmogaus žemiška egzistencija virsta vargą ir kančią keliančiu nuolatiniu darbo žygdarbiu:

Mirtingasis, gimęs iš moters, trumpai tegyvena, bet vargo daug turi. (Job 14:1)

Visa širdimi atsidėjau išmintingai tyrinėti ir nagrinėti visa, kas vyksta po dangumi. Kokia varginanti užduotis, kurią Dievas yra davęs žmonėms spręsti! (Koh 1:13)

Atpildas už įsakymo nesilaikymą – mirtis. Griovimo ir mirties įstatymas ėmė veikti atžvilgiu iš žemės elementų sudaryto kūno. Sielos, kurios šaltinis yra Dievas, jis nelietė.

Kai dvasia jį palieka, jis sugrįžta į dulkes. (Ps 146:4)

Jei tik jis panorėtų atšaukti savo dvasią ir gyvybės alsavimą, visi gyvūnai tuojuo pražūtų ir žmonija sugrįžtų į dulkes. (Job 34:14-15)

Dulkės sugrįš į žemę, kaip jos kadaise buvo, o gyvybės alsavimas sugrįš pas Dievą, kursai jį davė. (Koh 12:7)

Dievas nesukūrė mirties, jis sukūrė žmogų ne mirčiai, mirtis į pasaulį atėjo per žmogaus nuodėmę.

Juk Dievas mirties nepadarė ir nesidžiaugia gyvųjų žūtimi. (Išm 1:13)

Juk Dievas sukūrė žmogų, kad būtų nemarus, padarė jį savo amžinybės paveikslu. (Išm 2:23)

Todėl kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį, o per nuodėmę mirtis, taip mirtis prasiskverbė į visus žmones, nes visi nusidėjo. (Rom 5:12)

Pr 3:20. Žmogus pavadino savo žmoną Eva, nes ji buvo visų gyvųjų motina.

Iki šio momento pirmoji moteris neturėjo vardo, ji buvo apibūdinama tik per jos santykius su vyru žodžiu ‚žmona‘. Dabar jai duodamas vardas ‚Eva‘, žydų kalboje reiškiantis ‚gyvybė‘, ‚gyvybės davėja‘.

Skelbiamo pirmiems žmonėms už įsakymo pažeidimą mirties nuosprendžio metu Adomas nesuabejojo Dievo pažadu, kad Ieva bus gyvenimo atstatytoja. Bažnyčios tėvai tame išvelgia įrodymą, kad puolusių pirmųjų žmonių tikėjimas pažadėtu Išpirkėju (Mesiju) yra suvoktas ir gyvas.

Pirmieji drabužiai

Pr 3:21. VIEŠPATS Dievas padarė drabužius iš kailių žmogui bei jo žmonai ir juos aprengė.

Čia kalbama apie įsteigimą aukojimo instituto, kuris yra provaizdis atperkančios žmoniją Mesijo aukos. Ankstesnėje eilutėje žodžiai apie vardo moteriai suteikimą turi ryšį su mesijine idėja, nes gyvulių aukojimas simbolizuoja tą pačią idėją. Aukojimui skirtų gyvulių odą Viešpats nurodo žmonėms naudoti kaip drabužius. Biblija ir žmonijos kultūros istorija byloja apie tokią antrą žmonijos drabužių vystymosi stadiją.

Pirmųjų žmonių išvarymas iš rojaus

Pr 3:22. Tuomet VIEŠPATS Dievas tarė: „Tik pažiūrėk! Žmogus tapo kaip vienas iš mūsų, žinantis gera ir pikta. Kad tik jis kartais netiestų savo rankos, nepasiimtų ir nuo gyvybės medžio, valgytų ir gyventų amžinai!..“

Išsipildė angies pažadas: Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir jūs būsite kaip Dievas. (Pr 3:5)

Pr 3:23-24. Todėl VIEŠPATS Dievas išsiuntė jį iš Edeno sodo dirbti žemės, iš kurios jis buvo paimtas. Išvaręs žmogų, jis pastatė į rytus nuo Edeno sodo kerubus ir liepsna švytruojantį kalaviją – kelio prie gyvybės medžio saugoti.

Kad žmonės negalėtų valgyti gyvybės medžio vaisių, juos Dievas išvaro iš rojus, prie jo vartų pastato sargybą, kad negalėtų atgal sugrįžti.